

BENİN MÜSLÜMANLARI

MAYIS 2015

İHH
İNSANI YARDIM VAKFI

Mayıs 2015

Hazırlayan: Murat Yiğit
Yayına hazırlayan: İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

İHH İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı
Büyük Karaman Cad. Taylasan Sok. No: 3 Pk. 34230 Fatih/İstanbul
Telefon: +90 212 631 21 21 | Faks: +90 212 621 70 51
www.ihh.org.tr | info@ihh.org.tr

İÇİNDEKİLER

4 NÜFUS VE ETNİK YAPI

6 İSLAMİYET'İN GELİŞİ

8 MEZHEP VE TARİKARLAR

9 EKONOMİ

10 EĞİTİM

12 DİNÎ ÖZGÜRLÜKLER

14 SİYASİ HAYAT

16 SONUÇ

18 SON NOTLAR

NÜFUS VE ETNİK YAPI

Bağımsızlığını 1960 yılında Fransa'dan kazanarak 1974'e kadar önce Dahomey Cumhuriyeti, sonra 1989'a kadar Marksist-Leninist Benin Cumhuriyeti olarak bilinen ülke, 1990'dan bu yana Benin Cumhuriyeti olarak tanınmaktadır. Benin, sahip olduğu çok çeşitli etnik unsur ve dinî inanış sebebiyle özellikle son iki asrını kozmopolit bir yapıda geçirmiştir. Buna karşın, pek çok Sahra Altı Afrika ülkesinde olduğu gibi, Benin'de de ülkenin demografik yapısıyla ilgili

kesin bir veri bulunmamaktadır. Ülkede hem nüfus sayımlarının 25-30 yılda bir gerçekleştirilmesi hem de bu sayımlarda pek çok unsurun görmezden gelinmesi, Benin'deki etnik yapı ve bunların oranları hakkında belirsiz bir durumun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Eski sömürgeci ülkelerin kıtanın etnik, dinî ve tarihî yapısını göz ardı ederek kendi menfaatleri doğrultusunda sınırlarını ve yönetimlerini belirledikleri Afrika ülkelerinin nüfus yapılarına müdahaleleri de bu

belirsizliği besleyen başka bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Mali, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Nijerya gibi ülkeler yakın döneme kadar bariz “demografi oyunları”na sahne olurken, nüfus sayımları çok daha uzun süredir Batı’nın ideolojik yönlendirmelerine maruz bırakılmıştır.

Tahmini olarak 9,6 milyonluk bir nüfusa sahip olan Benin’de, son nüfus sayımına göre Hristiyanlar nüfusun %42’sini [Katolikler %27, Selest Kilisesi (İsa Mesih’i tek tanrı olarak gören bir Hristiyan mezhebi) %5, Metodist Hristiyanlar %5, Evanjelistler %3 ve Mormonlar %2], Müslümanlar %25’ini, yerel Vodü dinine mensup olanlar %17’sini, diğer yerli dinlere mensup olanlar %6’sını oluşturmaktadır. Yerel dinlerin Hristiyanlık ve İslam’dan daha yaygın olduğunu söyleyen kaynaklar mevcut olsa da, genel kanaat bahsedilen son veriler üzerinden şekillenmiştir. Sünniler ülkede yaşayan Müslümanların çoğunluğunu oluştururken, Lübnan ve çevresinden ticari gerekçelerle buraya gelmiş olan %0,5 oranında Şii de bulunmaktadır. Müslüman nüfus daha çok ülkenin kuzeyinde kümelenmiş durumdadır ve genellikle tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. Çođunluđunu Müslümanların oluşturduğu 5.000 civarında Togolu siyasi mülteci de hâlihazırda Benin’de yaşamaktadır.

Resmî dilin Fransızca olduğu ülkede, etnisitenin çeşitliliğini ortaya koyan yerel diller günlük yaşamda etkisini büyük ölçüde hissettirmektedir: Fon (%24), Yoruba (%8), Bariba (%7,9), Pular-Pöl (%6), Gun (%5,5), Adja (%4), Avizo (%3,9), Nago (%3), Gen (%2,1), Ditamari (%2) bu dillerden bazılarıdır. Ülkenin başkenti Porto-Novo olsa da hükümet binaları ve ticari işletmeler daha çok nüfusun yoğun olduğu Cotonou’da bulunmaktadır. Ayrıca Borgou, Ouémé, Parakou ve Malanville de ülkenin önemli şehirlerindedir. Benin’in güneyinde yaşayan Müslümanların büyük bölü-

9,6 milyonluk bir nüfusa sahip olan Benin’de, Müslümanlar nüfusun %25’ini oluşturmaktadır.

mü Yaruba ailesine mensuptur. Bu bölgede Müslümanların oranı Cotonou’da %14,2, Porto Novo’da %25, l iken kuzey bölgelerinde, örneğin Nijer sınırında bu oran %94’lere kadar yükselebilmektedir.

İSLAMİYET'İN GELİŞİ

İslam, oldukça erken bir dönemde, 8. yüzyılda Mali İmparatorluğu'nun Songay bölgesinde ticari koloniler oluşturmasıyla bu coğrafyada yayılmaya başlamıştır.

Ülkede, temelinde hayvanların kutsallaştırıldığı bir çeşit putpe-restlik olan Vodü dini ile diğer yerel dinlere İslamiyet'in bölgeye ulaşmasından önce de rastlanmaktadır. İslam ise, oldukça erken bir dönemde, 8. yüzyılda Mali İmparatorluğu'nun Songay bölgesinde ticari koloniler oluşturmasıyla bu coğrafyada yayılmaya başlamıştır. Ticaret vesilesiyle başlayan ilişkiler, mahalli liderlerin Müslüman olması ve bölgeye gelen Müslüman tüccarların yerli kadınlarla evlenmesi neticesinde bir İslam toplumunun doğmasıyla sonuçlanmıştır.

Benin'de İslam'ın yayılmasına neden olan bir diğer faktör ise, kuzeydeki Songay Devleti'nin Faslılar

tarafından ortadan kaldırılmasıdır. Bu gelişme üzerine Mali bölgesinde yaşayan Müslümanlar Benin'in kuzeyine yerleşince İslam'ın bölgede yayılması hız kazanmıştır. Bugün Benin'de yaşayan ve Dendi adı verilen etnik grubun kökeni Songay'dan gelen Müslüman gruplara dayanmaktadır. Parakou, Djougou ve Nikki'de yaşayan ve ticaretle meşgul olan Dendiler, günümüze kadar Nijer-Mali bölgesinde Haoussalarla (Havsa) münasebetlerini sürdürmüşler, dil ve kültür bakımından büyük bir etkileşim yaşamışlardır. Yine ülkenin kuzeyinde bulunan Gurmançe, Mokole ve Gando kabileleri Songay ticaret kolonilerinden sonra hızla Müslü-

manlaşan topluluklar arasında yer almaktadır. W Ulusal Parkı (Parc National du W) adı verilen bölgede, Müslümanların oranı %81'lere varmaktadır.

Benin'in orta bölgelerinde ve yine kısmen kuzeyinde yaşayan, asıl meslekleri çobanlık olan Pular ya da Pöl adı verilen bir topluluk da kuzey ve kuzeydoğudan göç ederek ülkeye yerleşmiş ve burada zamanla ciddi bir Müslüman topluluğu teşkil etmiştir (Pularlar, Senegal'den Orta Afrika'ya kadar geniş bir coğrafyada dağınık halde yaşarlar.). Kuzeyden gelen göçler sayesinde çoğu Müslüman olan Baribalar ise 19. yüzyılda tamamen İslam'a girmiştir. Güney kesimlerde yaşayan en büyük kabilelerden biri olan Yorubalar da bu dönemde Müslüman olmayı seçmiştir. Ayrıca Nijerya ve Togo taraflarından gelen tasavvuf

kökenli mürşitlerin kurdukları zaviyeler de İslam'ın güneyde yayılması konusunda önemli katkıda bulunmuştur. Ülkede Müslümanların oranı 1961-1992 yılları arasında %13'ten %20,6'ya yükselmiştir. Net olmasa da 2000'li yıllarda bu oranın %30'lara ulaştığına dair bilgiler de mevcuttur. Benin 1983 yılında İslam İşbirliği Teşkilatı'na da üye olmuştur.

Bölgeye gelişlerinden bu yana Müslümanların ülkede bıraktığı tarihî mirasın ve izlerin bugün ne durumda olduğu konusunda net bilgiler mevcut değildir. Ancak Fransız sömürgesi olduğu dönemde bu mirasın bir kısmının Fransa'ya götürüldüğüne ve müzelerde saklandığına dair haberlere ulusal ve uluslararası basında rastlanmaktadır. Bu konuyla ilgili somut veriler içeren raporlara ihtiyaç duyulmaktadır.

MEZHEP VE TARİKATLAR

İngiltere ve
Hindistan kökenli
Ahmediye veya
Kadıyanilik
olarak bilinen
akım, 1960'tan
bu yana taraftar
toplamaktadır.

Benin'de yaşayan Müslümanlar, Batı Afrika'nın diğer bölgelerinde olduğu gibi, Maliki mezhebine mensuptur. Ülkedeki başlıca ve en köklü sufi tarikatların Ticaniye ve Kadiriye olduğu bilinmektedir. Benin'in Fransa kolonisi olduğu dönemde ülkede dinî yayınlara Fransız hükümetinin müdahalesi ve çok kültürlülüğün doğan etkileşim sebebiyle toplumda cehaletin ve karışıklıkların hâkim olduğu gözlenmektedir. İslam'ın ticaret ahlakı ve cihat gibi çok temel kavramlarının tam olarak karşılık bulamadığı Benin İslam toplumunda, hem İslam'ın hem de Vodü dini ibadetlerinin birlikte yerine getirilmesi

sıkça rastlanan bir duruma dönüşmüştür. Ülkede Vodü'nün gelenek ve âdetlerinin Müslümanlar ve Hristiyanlar tarafından sürdürüldüğü ortak bir kültür oluşmuştur. Batılı ülkelerin "dinler arası diyalog" kapsamında değerlendirip övgüyle bahsettiği bu durum, aslında dinî eğitimin doğru bir şekilde yapılamadığının göstergesidir. Çoğunlukla güney kısımlarda, İngiltere ve Hindistan kökenli Ahmediye veya Kadıyanilik olarak bilinen akım, 1960'tan bu yana taraftar toplamaktadır. Bu tarikata mensup olanlar yurt dışından gelen fonlarla Benin'in en büyük camisini inşa etmiştir. Nimetullahilik ve Alevilik adı verilen iki yeni sufi akım da son dönemde bilhassa Porto Novo'da yaygınlaşan tarikatlar olarak göze çarpmaktadır. Nimetullahilik'in Benin'deki temsilcisi olan Yacoubou Fassassi'nin aynı zamanda Dünya Bankası'nda üst düzey bir yönetici olması da dikkat çekicidir. Öte yandan Vehhabilik ve Selefilik gibi akımların Benin'de yeterince yer bulamamasının sebepleri arasında, yukarıda bahsi geçen tarikatların bölgede kökleşmiş olması gösterilmektedir. Boko Haram veya Mağrib el-Kaide'si olarak bilinen şiddet yanlısı gruplar da Benin'de taban bulamamakta, bu grupların mensupları olan silahlı güçler ülkenin kuzeyinden içeri sızmaya çalışmaktadır. Bu durum, Beninli Müslümanlar için zaman zaman dezavantajlı bir ortamın doğmasına sebep olmaktadır. Benin Müslüman Cemaatler Birliği, şiddet yanlısı gruplara müsaade edilmemesini ve bu grupların engellenmesini sık sık hükümetten talep etmektedir.

Ülkenin kuzeyinde kümelenmiş Müslüman nüfus genellikle tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. Porto Novo ve Cotonou'da turizm ve ticaretle yoğun şekilde ilgilenen Hristiyanlar, ülkedeki en zengin kesimi oluşturmaktadır.

EKONOMİ

Batı Afrika Ekonomik Topluluğu'na üye olan ve diğer üye ülkeler gibi Franc CFA para biriminin kullanıldığı Benin'de ekonomi tarım, hayvancılık, turizm ve ticarete dayanmaktadır. Ülke ekonomisinde sanayinin (çoğunlukla tekstil ve kimyevi ürünler) payı ise %13-14 civarındadır. Büyüme rakamları son 10 yılda %5'e yakın bir ortalamaya ulaşmıştır. Başlıca tarım ürünleri yağ palmyesi, mısır, pamuk, hintdarısı, yer fıstığı, pirinç ve çok fazla olmasa da kakao, kahve, tütün ve ketendir. Kıyı bölgelerinde balıkçılık da önemli bir geçim kaynağıdır. Benin'in en önemli ticari ortakları Çin, Fransa, Hindistan, ABD, Nijer, Nijerya, Endonezya ve Tayland'dır. Ülke en yüksek miktarda kalkınma yardımını Fransa'dan almaktadır.

Bu durum ülke siyasetine ciddi bir Fransız ağırlığı getirmektedir. Müslümanların geçim kaynakları daha çok tarım-hayvancılık ve sınırlı oranda ticarettir. Güneyde Porto Novo ve Cotonou'da turizm ve ticaretle yoğun şekilde ilgilenen Hristiyanlar, ülkedeki en zengin kesimi oluşturmaktadır. Benin'deki büyüme dengeli olmadığı için, Hristiyanlar ve Müslümanlar arasındaki ekonomik uçurum da gün geçtikçe artmaktadır. İslam Kalkınma Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası gibi kuruluşların yaptığı kalkınma yardımlarının ülkenin kuzeyine de ulaştırılması ve bu kesimde ekonomi temelli projelerin gerçekleştirilmesi, dengeli ve adil bir kalkınma için bir zaruret olarak görülmektedir.

Müslümanların geçim kaynakları daha çok tarım, hayvancılık ve sınırlı oranda ticarettir.

Müslümanlar genellikle da'ara adı verilen Kur'an kurslarında eğitim almaktadır. Müslümanların yaşadığı pek çok bölgede lise eğitimi veren bir kamu okulu bulunmadığı için, Beninli Müslüman gençler eğitimlerini ilerletememektedir.

EĞİTİM

1975-1989 yılları arasında Sosyalist bir rejimle yönetilen Benin'de temel eğitim devlet eliyle gerçekleştirilse de özellikle Müslümanların yaşadığı bölgelerde yeterli sayıda okul olmayışı eğitime erişimi sınırlandırmaktadır. Bu sebeple ülkede %63 olan okuma yazma bilmeme oranı (2015'te %50'ye düşürülmesi hedefleniyor) Müslümanlar arasında daha yüksek seviyelerde seyretmektedir. Katolik Hristiyan Beninliler ülkede Vatikan'ın ve bazı Avrupa Birliği ülkelerinin açtığı özel okullarda hem dinî hem de temel eğitimlerini almaktadır. Buralarda okuyan kesim, devlet yönetimi ve

bürokraside oldukça etkin pozisyonlara gelebilmektedir. Müslümanlar ise, genellikle da'ara adı verilen Kur'an kurslarında eğitim almaktadır. Da'aralarda öğrencilere Kur'an okumayı öğretmenin yanı sıra temel ilmi bilgileri de verilmektedir. Ancak Müslümanların yaşadığı pek çok bölgede lise eğitimi veren bir kamu okulu veya merkez bulunmadığı için, Beninli Müslüman gençler eğitimlerini ilerletememektedir. Ülkede -Türkiye'de daha çok imam-hatip olarak bilinen- İslami lise eğitiminin eksikliği de hissedilmektedir. Hristiyanların siyasette çok daha aktif olduğu dikkate alın-

diğında bu eksikliğin idari kadronun şekillenmesi ve toplumsal dönüşüm açısından da Müslümanlar aleyhine sonuçları olduğu görülmektedir. Ülkenin güneyinde “Fransız-Arap okulu” adı verilen hem dinî hem de ortaokul düzeyinde resmî eğitim veren bazı eğitim merkezleri bulunmaktadır. Ancak Fransızca-Arapça eğitim veren ve Nijerya, Suudi Arabistan, Mısır gibi ülkelerin maddi destekleriyle açılan bu okullar çok sınırlı sayıda olduğu için fazla etkili değildir.

Başta Ticaniye ve Kadiriye olmak üzere tasavvuf kökenli yapılanmaların açtıkları “medrese”lerde fıkıh ve hadis gibi daha ileri seviyedeki dinî eğitimler verilmektedir. Bu medreselerin sayısı ülke çapında günden güne artmaktadır. Yine tarikatların

oluşturduğu “ilim meclisleri veya halkaları”, medreselere nazaran daha da üst düzey bir İslami eğitim fırsatı sunmaktadır. Meclislerde ileri seviyede Arapça ve tefsir eğitiminin yanı sıra “Maqamat, Diwan ve Risala” gibi eserler üzerinden tasavvufi öğretimi de verilmektedir. Bunların yanında Suudi Arabistan veya Mısır’daki üniversitelerde İslami ilimler tahsili yapan ve Vehhabiliğe yakın düşünceleri benimseyen bir elit kesimin varlığı da söz konusudur. Bu elit kesim ile Ticaniler arasında ateşli tartışmalar yaşanmaktadır.

Eğitimle ilgili dikkat çeken bir diğer husus ise, Benin ulus devleti adına gerçekleştirilen askerî ve ideolojik eğitimlerdir. Ülkede 18 ay süren askerlik hizmetinden kadınlar da sorumlu tutulmaktadır.

Başta Ticaniye ve Kadiriye olmak üzere tasavvuf kökenli yapılanmaların açtıkları “medrese”lerde fıkıh ve hadis gibi daha ileri seviyedeki dinî eğitimler verilmektedir.

DİNÎ ÖZGÜRLÜKLER

Benin Müslümanlarının ibadetlerini gerçekleştirmeleri önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. Anayasa ve diğer yasal mevzuat, din hürriyeti konusunda ülkedeki dinî çeşitliliğe uygun şekilde serbest bir ortam sağlamaktadır. Ülkenin hemen her tarafında namaz ibadeti rahatça yerine getirilebilmektedir. Benin devleti, laiklik ilkesi gereği camilerin inşa edilmesi ve hizmetlerin yerine getirilmesi konusunda finansman desteği sunmaktadır. Ülkedeki camiler ya zengin tüccar Müslümanlar (örneğin Yoruba milletine mensup hayırseverler) ya da Kuveyt desteğiyle yaptırılmıştır. Camilerin giderleri cemaatleri tarafından karşılanmaktadır. Benin'de ayrıca ramazan ve kurban bayramları ile Mevlid Kandili resmî tatil günü olarak kabul edilmektedir.

Batı veya Orta Afrika'nın gayrimüslim ağırlıklı diğer ülkelerinde de görüldüğü gibi, toplumsal hayatta sorun yaşamamaları için Müslümanların çocuklarına başka kültürle ait isimler vermeleri burada da rastlanan bir durumdur.

Ülkede Müslümanların sivil toplum organizasyonu oluşturma ve yönetmeleri bakımından yasal bir engel bulunmamaktadır. Benin İslam Birliği, Benin İslami Dernekler Konferansı, Benin Müslüman Kadınlar Derneği, İslami Dernekler Birliği, Kalkınma ve Dayanışma için İslam Toplumu, Benin İslami Davet ve Yayılma Topluluğu, İbadur-rahman Derneği, Labyra Müslüman Teşkilatı, İslami İrşad Derneği, Sosyal Reform ve İslami Vaazlar İçin Gençlik Konseyi, Cotonou Ensarü'l-İslam, Uluslararası İslami Hayatı Yaygınlaştırma Komitesi-Benin Şubesi (CIERI), Benin İslami Mirası Canlandırma ve Yaşatma Derneği ve Benin Müslümanları Yardımlaşma Derneği ülkede faaliyet gösteren İslami STK'lardan bazılarıdır. Bu kuruluşlar yardım ve kalkınma faaliyetlerinin yanı sıra, eğitim ve sağlık gibi alanlarda da çalışmalar yapmaktadır. Bu kuruluşların varlığına rağmen Benin'de sivil toplumun çok güçlü olmadığı, STK faaliyetlerinin cemaatler yoluyla yürütülebildiği belirtilmektedir.

Anayasa ve diğer yasal mevzuat, din hürriyeti konusunda ülkedeki dinî çeşitliliğe uygun şekilde serbest bir ortam sağlamaktadır.

SIYASİ HAYAT

Ülkede Müslümanların siyaset yapmalarının ve laiklik ilkesini “zedelememek” kaydıyla siyasi parti kurmalarının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

1960'lardaki dekolonizasyon sürecinde bağımsızlığını ilan eden Benin, Dahomey Cumhuriyeti ve Marksist-Leninist diktatörlük dönemlerinin ardından, çok partili hayata 1990'lı yıllarda geçebilmiştir. Parlamenter cumhuriyet sistemine sahip olan ülkede cumhurbaşkanı hem devlet başkanı hem de hükümetin başı olarak görev yapmaktadır. Ülkenin en önemli siyasi partileri Birlik Ulus İnşa Eder Partisi (l'Union fait la Nation), Sosyal Demokrat Parti (Parti Social-Démocrate), Benin Rönesansı (Renaissance du Bénin) ve Benin Yeniden Demokrasi Partisi (Parti du Renouveau Démocratique) olarak bilinse de mevcut Cumhurbaşkanı Boni Yayi daha küçük siyasi partilerin desteğiyle 2006 seçimlerinde bağımsız aday olarak iktidara gelmiştir. Batı Afrika Kalkınma Bankası'nın eski yöneticisi olan ve Müslüman bir ailede dünyaya gelen Boni Yayi'nin daha sonra Evanjelik Hristiyanlığı seçmiş olması ise dikkat çekicidir. %53

oyla iktidara geldiği 2006 yılından bu yana Benin'de köklü değişimler gerçekleştiren Yayi, ülkenin eskiye nazaran daha demokratik bir siyasi ortama kavuşmasını sağlayabilmiştir. Buna rağmen rüşvet, kölelik ve insan ticareti, korsanlık ve uyuşturucu ticareti ülke için ciddi problemler olmayı sürdürmektedir. Bütün bu sorunların etkilerinin en yoğun hissedildiği yerler ise hiç şüphesiz kuzey Benin'deki yoksul bölgelerdir. Ülkede Müslümanların siyaset yapmalarının ve laiklik ilkesini “zedelememek” kaydıyla siyasi parti kurmalarının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Yayi döneminin özgürlükçü bir dönem olduğu, inanç ve ibadet hürriyetine dair herhangi bir ihlalin yaşanmadığı, konuyla ilgili metinlerde dile getirilirken Beninli Müslümanlar da bu durumu doğrulamaktadır. Beninli Müslümanlar Birliği Başkanı İmam Sanni, Natitingou Merkez Camii İmamı Kerim Da Silva ve Yüksek İslam Konseyi Temsilcisi Kamer ed-Din'in

temsil etiği İslam Toplumu, Yayı hükümetini pek çok konuda (kimi zaman Katolik kilisesinin eleştirilerine karşı) desteklemektedir. Bu Müslüman liderlerin laiklik prensibini benimzediklerini her fırsatta dile getiriyor olmaları ise dikkate değer başka bir ayrıntıdır. Benin hükümeti ülkedeki dinî cemaatler için her sene bir milyon dolarlık bir bütçe hazırlamakta ve bu bütçenin oranlara (veya mevcut verilere) göre paylaştırılması sağlanmaktadır. Yüksek rütbeli devlet veya hükümet yetkilileri, dinî bayram/özel gün kutlamalarına veya resepsiyonlara katılım göstermektedir. Devlet, Müslümanlara hac ibadetinin rahat yapılabilmesi için düşük miktarda da olsa, maddi destek imkânı sunmaktadır. Körfez sermayesinin Batı Afrika'da açtığı (faizsiz) İslami bankalar Beninli Müslümanlara da hizmet vermektedir.

Din ve ibadet hürriyetinin anayasayla teminat altına alındığı Benin'de Müslümanların hükümet kabinesindeki ve parlamentodaki sayıları oldukça yetersiz bir görünüm arz etmektedir. Bu durumun ise sosyokültürel sebeplere dayandığı aşikârdır. Yine de ülkede Müslümanlara karşı sistematik/bilinçli bir dışlama, marjinalleştirme, tehcir vb. politikalara rastlanmamaktadır. Ancak istisnai birtakım durumlar ve münferit davranışlar olduğunu, Müslümanların sınırlı da olsa yer yer ırkçılığa muhatap olduklarını da belirtmek gerekmektedir. İslamcı oldukları ve terörü destekledikleri iddiasıyla Kongolu üç Müslüman vaizin sınır dışı edilmesi bu tür uygulamalara örnektir ve tartışmalara neden olmuştur. Bu durum, laik siyasal sistemin İslamcılığa karşı duyarlı olduğunu ve İslamcılık

söyleminin araçsallaştırılması yoluyla Müslümanlara karşı sınırlayıcı/baskıcı bir politik zeminin oluşabileceğini göstermektedir. 11 Eylül sonrasındaki "terörizme karşı savaş" söyleminin bu ve benzeri durumlara yol açması, Müslümanların İslamcılık/siyasal İslam temelli taleplerden genellikle uzak durmalarına neden olmuştur.

SONUÇ

Aradaki sosyoekonomik ve sosyo-kültürel farklılıklara bakıldığında Müslümanların çoğunlukta olduğu yoksul kuzey bölgelerle diğer dinlerin ağırlıkta olduğu zengin güney bölgeleri bir ayrımı da beraberinde getirmektedir. Ülkede yoksulların yaşadıkları eğitim, sağlık ve açlık gibi sorunlar daha ziyade Müslü-

man nüfusu etkilemektedir. Devlet içindeki pek çok idareciye göre, ülkedeki çok kültürlülük, etnik yapılar arasında karşılıklı saygıya dayalı bir “diyalog”un teşvik edilmesini zaruri kılmaktadır. Siyasi olarak zarar görmekten çekinen hükümet, aykırı müdahalelerden, tepki çekecek davranışlardan kaçınmaktadır.

Totaliter bir rejimde, örneğin bir darbe yönetimi altında bu konjonktürel durumun değişme ihtimali çok açıktır. Nitekim Marksist-Leninist dönem Müslümanlar için daha zorlu geçmiştir.

Ülkede genel manzara ifade edildiği gibi olsa da, Beninli Müslümanların konumuna dair daha net bilgilerin elde edilmesi, elbette daha geniş çapta araştırmalar ve saha çalışması gerekmektedir. Batı Afrika'da yaşayan Müslümanların en çok eksikliğini hissettiği

konulardan biri de İslam dünyasının geri kalanındaki ilmi eserler, tecrübeler ve entelektüel birikimden mahrum kalmak ve bunlardan istifade edememektir. Afrika'daki insani krizlerin temelinde, dış müdahaleler hariç tutulacak olursa, bir zihniyet sorunu olduğu anlaşılabilir. Benin'de ve diğer Batı Afrika ülkelerinde görüldüğü üzere, entelektüel birikim ve tecrübenin bölgedeki pek çok sorunu ortadan kaldıracağını söylemek yanlış olmayacaktır.

SON NOTLAR

¹ Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Departmanı Demokrasi, İnsan Hakları ve Çalışma Bürosu, Uluslararası Din Hürriyeti Raporu-2012.

² UNHCR, "Batı Afrika Bilgi Notu 2014".

³ <http://populationsdumonde.com/fiches-pays/benin>.

⁴ Denise Bregand, Ahmadiyya au Bénin, Editions EHESS, Paris, s. 73.

⁵ Davut Dursun, TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt 5, s. 455.

⁶ Dursun, s. 456.

⁷ Byll Orou Kperou Gado, "Les populations de la périphérie du parc W du Bénin (Les Impacts socio-économiques de la transhumance transfrontalière dans la zone riveraine du parc W)", Université Cheikh Anta Diop de Dakar, Dakar, 2006.

⁸ Dursun, s. 455.

⁹ J.C. Barbier, E. Dorrier-Aprill, "Concurrences et cohabitations religieuses dans la Golfe de Guinée", s. 2.

¹⁰ ABD Uluslararası Din Hürriyeti Raporu-2012.

¹¹ Mehdilik ve Mesihlik iddiasındaki Mirza Gulam, Ahmet Kadiyani tarafından Hindistan Pencap-Kadiyan'da XIX. yüzyılın sonlarına doğru kurulan, Avrupa ve Afrika'da yayılan dini hareket.

¹² Bregand, s. 73-90.

¹³ http://www.studentsoftheworld.info/infopays/wfb_fr.php3?CODEPAYS=BEN.

¹⁴ Abdoulaye Galilou, "Les diplômés béninois des universités arabo-islamiques: Une élite moderne "déclassée" en quête de légitimité socioreligieuse". Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi, Etnoloji ve Afrika Çalışmaları Enstitüsü, Working Paper, Mainz, 2003, s. 8.

¹⁵ Age, s. 9-10.

¹⁶ Dursun, s. 455.

¹⁷ TASAM Ülke Raporları, Benin Cumhuriyeti.

¹⁸ ABD Din Hürriyeti Raporu.

¹⁹ Laurent Omonto Ayo Geremy Dgouby, "Les religions dans l'espace public au Bénin: Vodoun, christianisme, islam", s. 105.

²⁰ Yoruba-PöI-Bariba kökenlerine sahip olan Yayı'nın bütün ailesi Müslüman'dır.

²¹ Bu konuda Müslüman bir Beninli öğrenciyle mülakat gerçekleştirilmiştir.

²² Bk. <http://www.journauxdubenin.com/article/les-dignitaires-musulmans-ont-choisis-le-camp-yayi-et-non-le-peuple-circulez>.

²³ "Deux nouvelles banques islamiques au Bénin cette année", <http://www.24haubenin.info/spip.php?article995>.

²⁴ <http://www.koaci.com/islamisme-benin-musulmans-protestent-contre-l%E2%80%99expulsion-congolais-79833.html?lang=1>.

İHH
İNSANİ VE SOSYAL
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Büyük Karaman Cd. Taylasan Sk.
No.3 Fatih - İstanbul - Türkiye
Tel: 0212 631 21 21 • www.ihh.org.tr
www.ihhacademi.com